

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2018

Marking Scheme

Lithuanian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Atsakykite į visus 1, 2, 3 dalyse pateiktus klausimus aiškia ir taisyklinga lietuvių kalba

VERTINIMO SCHEMA

I DALIS **(30 /100)**

Remdamiesi tekstu atsakykite į pateiktus klausimus:

1. Paaiškinkite šių žodžių ir posakių reikšmę:

a) „skambina pavojaus varpais“ **(1 taškas)**

Įspėja.

b) grūmoja **1 taškas)**

Baugina, grasina.

c) kalbininkas **(1 taškas)**

Žmogus, kalbos, kalbotyros specialistas.

d) „kiekviena lazda turi du galus“ **(1 taškas)**

Yra dvi minties priešingybės, du tiesos variantai, ir pozityvūs ir negatyvūs.

e) archajiška **(1 taškas)**

Tolimos senovės, senovinė, labai sena.

2. Kokia, anot A. Smetonos, yra dabartinė lietuvių kalbos būklė? **(5 taškai)**

Smetona vertina dabartinę lietuvių kalbos būklę dvejopai. Viena vertus, ji dar nebuvo gerenėje padėtyje per pastaruosius 500 metų, ji vartojama visose gyvenimo srityse: valdyme, kariuomenėje, politikoje, švietime, kasdieniniame bendravime. Sukurta ir teisinė bazė. Lietuvių kalba paskelbta valstybine.

Kita vertus, kiekviena lazda turi du galus. Prisiminę istorinę raidą matome, kad baltų plotas traukėsi, mažėjo. Lietuvoje kaskart susikūręs elitas pradėdavo vartoti kitas kalbas, atsiverdavo pasauliui ir nutautėdavo, prarasdavo lietuviškumą. Dabar globaliame pasaulyje susidariusios palankesnės bendravimo sąlygos neturėtų sukelti kalbos išlikimo problemas.

3. Kokią įtaką kalbos vartojimui daro naujosios technologijos? (5 taškai)

Lietuvių kalba modernėja, ji naudojama kompiuteriuose ir telefonuose. Nors naujosios technologijos suteikia platesnes bendravimo galimybes, bet tuo pačiu metu jos skatina tendenciją supaprastinti rašybą, rašyti be lietuviškų raidžių.

4. Kodėl, pasak A. Smetonos, išliko lietuvių kalba? (5 taškai)

Lietuvių kalba išliko paprasto valstiečio gryčiose ir pirkiose, nes elitas prarado savo lietuviškumą. Paprasti ir neturtingi žmonės sugebėjo išsaugoti gimtąją kalbą ir lietuviškumą.

„Kai tik Lietuvoje susikurdavo elitas, atsirasdavo žmonės, kurie pakeldavo galvas nuo žemės ir pažvelgdavo plačiau į pasaulį, jie anksčiau ar vėliau nutautėdavo, juos tauta praradavo.“

5. Remdamiesi tekstu paaiškinkite šį sakinį: „Dabar mes kiekvienas – bajoras“. Savo atsakymą argumentuokite, pateikite savo nuomonę. (5 taškai)

Dabar mes visi jaučiamės ypatingi, privilegijuoti, kilmingi žmonės. Mes vis labiau atsiveriame pasauliui, mokomės užsienio kalbų, keliaujame, pamatome platesnį pasaulį. Dabar labai populiariu vartoti angliškus žodžius. Natūralu, kad atsivėrimas pasauliui mums pasiūlo vis įvairesnių bendravimo būdų, bei galimybių. Bet tuo pačiu, mes turime branginti ir puoselėti mums suteiktas privilegijas: mokėti archajišką lietuvių kalbą, pažinti ja perduodamas kultūrinės vertybes.

6. Kodėl kalbininko ir Jūsų nuomone „kalbos mirtis – didžiulis neįkainojamas praradimas žmonijai?“ (5 taškai)

Kalba yra bendravimo priemonė, todėl nebekalbant gimtąja kalba pamažu išnyksta žodžiai, kartu su jais nyksta daiktai, skursta žodynas ir pats žmogus. Jei neperduodame savo gimtosios kalbos iš kartos į kartą, prarandame kalbą.

Kalbos mirtis yra didžiulis praradimas, nes ją praradami, prarandame ir savo kultūros, identiteto dalį. Prarasta kalba tai - prarastos artimesnio bendravimo galimybės. Seneliai, nebegalėdami susikalbėti su anūkais lietuviškai, nesugeba išlaikyti stipraus juos siejančio ryšio. Siauresnis žodynas riboja bendravimo galimybes. Jei bendravimas apsiriboja trumpiniais, pagrindinėmis formomis, nebegalime suprasti žmogaus, jo pasaulio, nebegalime perduoti kultūrinių vertybių.

„Gimtoji kalba yra įrankis, kuriuo žmogus tiksliausiai gali išreikšti savo mintis. Jokia svetimą kalbą neįmanoma išreikšti minčių taip, kaip gimtąja kalba.“

PASTABA: Vertinant antrosios ir trečiosios dalių atsakymus, bus atsižvelgiama į šiuos dalykus:

1. Temos suvokimas: Kandidatas suvokia temą, pagrindinę mintį ir geba aiškiai jas atskleisti. Tinkamai argumentuojama asmeninio, visuomeninio gyvenimo pavyzdžiais, savo kultūrine patirtimi, argumentai išsamiai paaiškinti ir išplėtoti. 30%
2. Teksto struktūra ir vientisumas: Rašinio tekstas vientisas, nuoseklus, pastraipos logiškai siejamos, nėra nemotyvuotų pasikartojimų, tikslingai cituojama. Laikomasi teksto struktūros reikalavimų. 30%
3. Kalbinė raiška: Kandidatas geba sklandžiai, aiškiai, logiškai, nuosekliai, netuščiažodžiaudamas perteikti savo mintis ir nuomonę. Jo žodynas turtingas, vartojamos įvairios sakinių konstrukcijos. 30%
4. Kalbos normų laikymasis: Rašybos, skyrybos, gramatikos, žodyno, taisyklių ir normų laikymasis. 10 %

II DALIS

(30/100)

Remdamiesi tekstu ir jūsų nuomone, atsakykite į šį klausimą. Savo teiginius argumentuokite (ne mažiau kaip 100 žodžių).

„Kaip išsaugoti lietuvių kalbą globaliame ir daugiakalbiame pasaulyje?“

Pirmiausia reikia nebijoti atvirumo pasauliui. Užsienio kalbos ir kelionės praplečia mūsų pasaulį, suteikia daugiau bendravimo galimybių. Tačiau turime nepamiršti, kad gimtoji kalba yra mūsų kultūrinis paveldas, kurį turime puoselėti ir perduoti ateinančioms kartoms.

Nerekėtų būti per daug griežtiems moralizuojant ir skatinant kalbėti taisyklingai lietuviškai, kad žmonės nesišalintų nuo kalbos. Reikėtų stengtis populiarinti kalbą, ja kuriant lietuviškas kompiuterines programas, pritraukiant jaunimą prie naujų projektų.

Reikia pasirūpinti auklėjimu, kad „jauni žmonės žinotų savo vietą pasaulyje, suvoktų, kad jie yra to pasaulio dalis, nebijotų to pasaulio, bet kartu ir puoselėtų, saugotų savo būtį, tapatybę, lietuviškumą.“

III DALIS

(40/100)

Samprotavimo rašinys

Pasirinkite vieną iš pasiūlytų temų ir parašykite samprotavimo tipo rašinį (apytiksliai 300 žodžių).

1. Moki žodį, žinai kelią.
2. Ne drabužis puošia žmogų, – sako patarlė. Ar galėtume vertinti žmones pagal jų dėvimą drabužį? Kokioje situacijoje galėtume tai padaryti? Pateikite už ir prieš argumentus, išsakykite savo nuomonę.

Rišliai parašytas rašinys, atsakantis į pasirinktą temą, atspindintis logišką minties dėstymą, parodantis, jog užduotis suprasta, parašytas aiškia ir taisyklinga kalba (apytiksliai 300 žodžių).

